

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti nostri, si de a dreptulu la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresá si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau speditura; câte vor fi pofrancate, nu se vor primi, éra cele anonime nu se vor publicá

Pentru anuntel si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetitiile se facu cu pretin scudita. Pretiulu timbrului câte 80 cr. pentru una data se antecipa.

De de dous ori in septimana: Joi-a si Dominec'a; éra candu va pretinde impretiata materiilor, va efi de trei séu de patru ori in septimana.

Pretiulu de prenumeratiune, pentru Austria:

pe annu intregu 8 fl. v. a.
diminetate de annu 4 fl. v. a.
petraria 2 fl. v. a.

pentru Romania si strainetate:
un intregu 12 fl. v. a.
diminetate de annu 6 fl. v. a.

Pesta, in 13 aug. n. 1873.

Stagnare in comertiu si industria, in lips'a de bani; plangeri si vaerari pentru seceta in multimea cea mare a tieralor. — aceste sunt semnatur'a timpulu. Intr'adeveru par' ca Ddieu s'a maniatu pre acéta tiéra, de pre langa misiona financiale ce-i cansa guvernulu, o mai cërca si elu cu calamitatea calamitatilor: cu devastarea campurilor semenate si cu crunta sudóre lucrute — un secet'a cea mare. Speranti'a tutur'a intr'o imbunatatire a stării publice a fostu o recolta manósa séu celu pucinu de medilocu. Acum ca si acéta ultima speranti'a este nimicita, ómenii cei ce cugea si in viitoriu sunt in celu mai mare gradu ingrigiti pentru sórtea si essistinta tierii.

Deputatulu opositiunaliu *Hern*, (o-ru) celu mai mare economu natiunaliu in tierii, ba chiar autoritate européna pre campulu economiei natiunali, — caci' si facese studiále in Francia si Anglia, — acestu arditu barbatu prevediendu urmarea unei totale, intr'unu articlu alu seu in *Ellenör* si *Ellenör* de ieri provóca guvernulu, se conchiame Diet'a pre câteva in inca in lun'a curinte, cu scopu de a se dispusetiunile necesare pentru a preveni catastrofele, caci' — dice densulu, — intr'adeveru e amenintata de o catastrofa neevitabile, daca guvernulu continuá calea apucata, éra Diet'a va se cu manele in sinu si va aprobá unu simplu acte aceluasi!

O alta dispusetiune pentru impedita catastrofei este Conferinti'a de eseri, conchiama de dlu *Jókai* pre 20 n. aici in Pesta.

Ce ne dóre si ne intrista mai tare, este imprejurarea ca, pre candu acú in câteva luni chiar si dlu *Jókai*, dara mai vertosu dlu *Csernátónyi*, acestu conchin de mórté alu nemagiariloru, si alti scaltati magiari dela *Ellenör* n'aveau scaltate spresiuni emfatiche pentru a cantá la guvernulu *Szlávy*, si a dovedí caci' ca ce aboru va luá sub domniea bunastarea publica, — acú toti acei scaltati magiari constata calamitatea generala! Daca pentru peccatele lor n'am putim si noi si tier'a intréga, lamentatiunile aceluor comedianti patriotici putim conpatimire ar desteptá in noi si in poporu. —

In politic'a esterna evenimentulu principal este si remane pre cátu-va timpu in unea Orleanistiloru si a Legitimistiloru, adeca impacari a celoru dóue linii de *Casa Francei*, séu cu alte cuvinte ale Bourboniloru. Se numesce *Casa Francei* pentru ca in marea loru intietate si parintesc'a ingrigire pentru poporu, stepanitorii absolutistici se identica cu tier'a si poporulu insusi, si astel dicu ca, ce loru li place si convine, trebuie se placa si se convina si poporei, prin urmare *Casa* loru este — *Casa poporului*! Acéta Casa a Francei (*Maison de la France*) are dóue linii descendinti: un'a a Orleanistiloru, in fruntea caror'a acuma stá comitele de *Paris*, barbatu inca teneru, — cealalta a Legitimistiloru, alu caroru representante este comitele de *Chambord*, barbatu de 66 ani. Orleanisti, cei mai luposi dintre pretendintii de tron, neavendu in prentin aspecte d'a se urca pe Tronu, au renunsciatu deocamdata la pretendintia, si su tramisu Capulu lor, pre contele de *Paris*, se se inchine comitelui de *Chambord*, *Henricu V.* si se-lu salute — in nulele linii mai tenere — orleaniste — de representante alu Monarchiei in Fran-

cia. Se intielege ca Bonapartistii in acéta fusiune vedu unu complotu in contra-li si deci mare necasu si ingrigire in mediloculu lor. Ce insa ii face de nu paresescu inca tienti'a loru rezervata, este o nota a ducelui *Aumale*, (din linia Orleanistiloru), publicata in *Journal de Debats*, prin care nota numitulu duce asecura, ca impacarea între Orleanisti si Legitimisti este numai dinastica, nu insa politica. Ori cum se fia insa, Bonapartistii nici odata nu se vor supune celoru lalti pretendinti de tron, — mai bine vor tiené cu Republicanii, de cátu se ajutore pre altii la tron. Si in cele din urma, chiar si daca viclenii Orleanisti, ar iábuti se insiele pe Bonapartisti, Monarchistii — ce e dreptu, vor fi unu trup si unu sufletu in o parte, in cealalta parte insa, in faci'a lor va stá — tier'a, care vre Republic'a. —

In Spania, mereu-mereu se restabilesce ordinea si consolida viétia publica. Guvernulu, spriginitu de majoritatea Cortesiloru, invinge mai in tóte locurile si pre insurgenti si pre *Carlismi*. Mai la vale publicamu unu discursu a lui *Castelar*, prin care acestu sublimu si geniále patriotu si republicanu aperá guvernulu si-i votá incredere si totu ajutoriulu posibil. Sperantiile in viitorulu acéstei tieri, de la natura atátu de binecuventata, imbucura tóta lumea, éra pe noi romanii cu deosebire, caci' suntemu dintr'o trupina cu ea. Ddieu se-i ajute.

Viena, 9 aug. n. 1873.

(Despre vocile ce se manifesta cu cale si fora cale in cestiunea alegerei de arhi-episcopu si metropolitu.) — Pricipu, domniloru de la *Albina*, politic'a ce o urmati in acéta cestiune, si soim stimá consideratiunile de cari este condusu barbatulu, séu este chiar condusa partia, dupa ale caroru consilia o urmati: totusi nu potu crede si nu asi dori ca aceea se se estinda pré departe, si a nume pana acolo, ca se impedece o discussiune spre lamurirea imprejurárilor si manifestarea de opiniuni morale in privintia retaciriloru si daunelor ce dintr'un'a séu alta parte se intempla. *) De aceea, éta vinu-a-mi redicá cuventulu, pentru de a reflectá la acele manifestatiuni séu apucature diaristice, despre cari nutrescu cea mai completa convictiune ca — *n'au scopu bunu*, ca — voindu dóra a amagi, *ele incesi se amagescu*, si voindu a profitá, *strica si perdu*.

Ingrigirea domniloru magiari pentru urmatoriulu lui *Siaguna*, adeca pentru persóna pre care congresulu natiunaliu, convocatu pe dia'a de 26 aug. v. la Sibiu, va redicá-o in fruntea bisericeii romane ortodosse, asiá vedemu ca nu se mai alina. Liniscea si tactulu „*Albinei*“ par' ca totu mai multu o irita.

Dar acést'a, — de cumva nu ne inséla informatiunile, ce unuia si altuia sosescu din partile Transilvaniei mai vertosu, — provine mai vertosu de la o fractiune din sinulu nostru, carea — dedata a pescui in turbure, si temendu-se, nu cumva se vina la potere unu barbatu de moralitate si de energiá, carele s'o stringa in freu mai multu decâtu fier-tatulu metropolitu, — in timpulu din urma mai vertosu, in fric'a sa si neliniscea consciintei sale, fiindu ca la natiune nu afla destulu spriginu, alérga la straini

*) Cumca declaratiunea nóstra din nrulu 56 nu are acestu insinuatú intielesu, dovedim in fapta prin publicarea articulu acésteia, scrisu cu atát'a moderatiune si loialitate. *Red. int.*

si redicandu totu felulu de denunciatiuni neoneste, cauta a-ii alarma pe aceia, ca dóra li vor sári intr'ajutoriu, mácar spargendu legea si violandu-ne autonomi'a!

Aici la noi nime nu se indoieste ca acea fractiune retacita si in anim'a sa necurata — a fostu, carea respandí pan' acú scornitiele si vagele acele faime, ce prin colónele foiloru straine, mai alesu magiare si magiarone: „*Ungar. Lloyd*“, „*Magyar Polgár*“, „*Alfold*“, „*Reform*“, „*Kelet*“, „*Osten*“, alarmara spiritele juru imprejuru de noi, vrendu a le preocupá in contra partitei natiunale romane, pe care o credu prevalinte si periculósa, si acést'a — firesce ca nu póte se nu ne dóra afundu, se nu destepte indignatiunea tuturoru romaniloru bine semtitori, catra o clicca ce, desperata de a se poté sustiené prin propriile ei fórtie morali, alérga a chiamá ajutoriulu contrariloru nostri de mórté — in cas'a nóstra propria, in cas'a nóstra si cas'a lui Ddieu!

Dar ce si mai tare trebuie se ne dóra si indignédie e, ca acei ómeni, orbi la minte si tempiti la anima, si-au alesu de parola a colindáriloru si agitatiuniloru lor la straini — pe parintele archimandritu *Popea*, unu barbatu, pentru carele natiunea ar avé interesu d'a se interesá dupa valórea densului propria, ér nu dupa metechnele tradatorie ale unoru ómeni peccatosi!

Face peste totu impresiunea, ca si cum acestu barbatu alu bisericeii nóstre, caréle de anni a eseriatu cea mai mare influentia asupra administratiunei bisericeii centrale, n'ar avé destule fapte de a aruncá pentru sine in cumpena, ci ar fi trebuintia de vorbe lauderóse, din buddie necurate si prin organe strainesi causeloru nóstre dusimane pentru ca se preocupe opiniunea publica!

Acést'a este o nespusa retacire si eu, pe temeulu condamnáriloru energice ce le audu pretotindeni, asi fi fostu gat'a, in numele moralei si logice, si intru interesulu comunu, dar si celu specialu séu personalu alu parintelui archimandritu, a respinge miserabilele apucature d'asta natura; dar — ni punu stavila esperiintiele mai nóue, esperiintiele ca — aluneacara pre acea cale retacita — de curendu si dóue foi romane, „*Federatiunea*“, si chiar „*Telegrafulu rom.*“

De cea d'antau — nu me miru, si pre aceea am poté-o ignorá, sciindu ca de candu e, in atari cestiuni delicate nici o data n'a sciutu gasi tactulu celu bunu, — dar candu „*Tel. Rom.*“ foi'a pe care reposatulu nostru mare archi-episcopu si metropolitu in testamentulu seu o numesce *organulu* metropoliei si archi-episcopiei nóstre, ceea-ce va se dica ca este fóia oficiala impartiala, si se conduce de conductorulu archiepiscopiei, — candu „*Tel. Rom.*“ cade in astfelu de abusu, — atunci trebuie se stámu uimiti si se intrebámu: „*Ei, domniloru de la Telegrafulu, dar — unde vi este mintea, anim'a, rusinea?*! — Séu dóra vi-ati propusu, cu scirea si consentirea sa, a-lu ruiná totalminte pe parintele archimandritu, pentru totu de un'a?!”

Acést'a este criminalu, si autorii acéstei miserabile politice trebuie trasi la raspundere de maritulu congresu si — in tóta intemplantia trebuie ingrigitu, ca aceluor omeni se li se iée din mana o arma, de care ei nu sciú face de cátu abusu, spre daun'a bisericeii!

Numai acestoru provocári nesocotite trebuie se atribuimu si aceea ca, dejá unele foi se scolara in contra tendintiei

si persónei ce a scrisu pe stindartulu seu acea fractiune retacita. Eu din parte-mi condamn cu tóta agerimea atare disputa séu censura publica despre persóne, si de aceea me retienu a amintá cátu de pucinu specialu in acéta privintia, pentru ca se nu peccatescu in contra sublimei programe a *Albinei*.

Despre persóne se vorbim noi între noi — fratiesce, candu vom fi adunati la congresu, in conferintie séu sié-dintie private; se nu facemu pre barbati nostri préda judecáti strainiloru, caci' — dóra ne vom fi convinsu candu va o data, ca *strainii pururiá redica pre cei mai nedemni, si apésa pre cei mai demni!* — (m.)

Fiindu ca sor'a nóstra „*Fed.*“ in nrulu de dominec'a trecuta si inasii condamna respicatu agitatiunile *Telegrafulu* romanu pentru o persóna anumita, — nota bene, nu anumita espresu, ci prin avisári caracteristice, — pentru ca din indemnulu mustrárii ce-i face acéta corespundintia, se nu se acatie ér de noi cu insinuatune ca i facemu nedreptate, o reflectámu, ca noi, avendu in vedere si unele epistole din partile *Muresiului*, in acéstasi materia tinenmu cumca cuvintele dlui corespundintie alu nostru din *Viena* se reducu la cele publicate in nrulu 56 alu *Federat.* de langa *Tergulu Muresiului*, unde catra denunciarea pré nedrepta si nici de cátu leiale — despre scornitii „*vr'o siete candidati la metropolia*“ si despre „*o confusune ne mai audita, la care avemu se ne asteptámu*“, — ceea-ce nu se póte privi, de cátu o alarmare a guvernulu si unu argumentu pentru ingerarea aceluia in caus'a nóstra, — in fine se provóca „*natiunea a cumpent seriosu, ca — in cine si-a pusu nemoriatoriulu Andreiu speranti'a ca se conduca afacerile oneróse, suportate si esecutate de densulu cu atát'a promititudine!*“

In aceste cuvinte din nrulu 56, se cuprinde invederatu acea fapta, pe care onorabil'a Redactiune dela „*Fed.*“ 8 dile mai tardiu o condamna.

Ce e dreptu, sor'a „*Fed.*“ in nrulu ultim, dupa „*Wand.*“ din *Viena*, descrie pe parintele *Popea* intr'unu modu cátu se póte de nefavorabilu, tocmai pre cum, dupa reporturile ce ni stau la mana, lu descria reposatulu metropolitu câte o data candu se mania; dar acéta pré aspra judecata a *Federatiunei*, ori cátu s'ar superá pre noi dd. colegi ai nostri, totu numai intarescu tienti'a si procederea nóstra si predicéle dlui corespundintie alu nostru din *Viena*.

Si — fiindu ca intreprinseramu a ne justificá aci facia de bun'a nóstra soriora „*Fed.*“ de asemenea o reflectámu, ca — n'are dreptu de felu, candu in nrulu de dominec'a trecuta si-versea veninulu asupra „*Alb.*“ pentru cuventulu ca s'a criticatu si condamnatu iute si ageru temerari'a discussiune asupra dreptulu de comisariatu alu potestati de statu. Noi trebuiá se ni facemu detorinti'a, fora amenare de o dia, pentru de a ni ferí caus'a de dauna din partea unui omu, séu unei partite nesocotite. Cele lalte diserate mai departe, de si unele de totu absurde, dar de óra-ce nu erau de natura d'a ni poté stricá, le-am trecut cu vederea, — tocmai dovéda ca — nu ni place a criticá pe sor'a „*Fed.*“ fora motive grele.

De altmintrelea, dupa ce acum onorabil'a Redactiune de la „*Fed.*“ la calcáulu plansorei sale in contra nóstra, si inasii — dóra in urm'a imputatiuniloru

ce — precum suntemu informati — i s'a facutu din pãrti impunetorie — recunõsce indreptãtirea si resp. punctulu de vedere alu criticeii nõstre, n'avemu de cãtu sã-i dicemu: „Nichts für Ungut“; — acuma suntemu — de acordu —

Red. inter.

Starea visteriei statului.

De repetite ori si de candu essiste opusetiunea natiunala amu afirmatu, cã guvernulu esitu diu maioritãtea arteficiõsa a parlamentului magiaru, prin nefericia sa sistema de guvernare impinge tiãr'a spre prepastia. Insa magiarii, orbiti de fericirea momentului, ni-au imputatu tendintie subversive si ne-au stigmatizat de turburatori ai liniscei publice.

Acuma insa, dupa siesse ani de stepãnire preste noi, ei insisi recunõscu ceca ce conducatorii opozitionali ai popõraloru noma-magiare atãtu de multu si cu atãt'a gravitate au sustienutu: ruinarca totala a tierii prin guvernulu magiaru pseudo-constitutiunale. „Reform“ celu mai de frunte diariu magiaru si mare apertoriu alu partidei deakiste, in nrilu seu de dominec'a trecuta scriendu despre starea cassei publice, dice:

„Cele siede vaci slabe din biblia n'au fostu asia hidõse ca conspectele despre cassa publica ale lui Kerkãpolyi. Aci a aparutu conspectulu alu doilea — de pre luntele aprile maiu, si iuniu — si sunt in elu 50.529.000 fl. erogatiuni si 28.122.000 f. perceptiuni — adeca 22.407.000 f. deficitu. In patriariulu primu a fostu deficitulu 15.860.000 f. — deci deficitulu de pre diumetatea prima a anului c. se urca la 38.267.000 f.

„Cifre uscate dara multu contienetorie; din acestea pe ficcare sufletu din Ungaria cadu cãtiva fiorini in tipu de o detoria, despre care ficcare dice (romãnalu cu totu 'dreptulu' Red. „Albinei“) cã — nu elu a facut'o, dara carca va trebui, mai nainte sãu mai tardiu, s'o platã sca cetãtãni.

„Amar'a realitate insa si mai triste coloru imbraca, daca luãmu in consideratiune, ce amu asteptatu si ce capetãmu. Ministrulu nostru de finantie — precum se scie, este mare eptimistu, si mai vertõsu in privint'a marimii perceptiuniloru nutreace sperantie extraordinarie, cãci — de — si a inceputu activitatea ministeriale cu aceea, cã a proclamatu de principiu, cã politic'a sa financiale se basãdia pe urcarea perceptiuniloru. Fidelu acestui fatale principiu, a pretiutu perceptiunile anului c. pe ficcare patriariu de anu cãte cu 37 miliõne, si pre bas'a acãst'a a facutu a se votã de-contrã dieta erogatiunile.

Si ce am esperiatu? Aceea cã, pereceptiunea factica in primulu patriariu de anu a

fostu numai 23.372.000 f. — in alu doilea numai 28.122.000 f. — va se dica, in espirãtulu diumetate de anu perceptiunile statului sunt cu 22.528.000 f. mai mice decãtu cele preliminate in bugetu. — — —

Perceptiunea factica de pre diumetate anu [(51.494.000 f.) si erogatiunea factica (89.762.000 f.) dovedõscu cã, desi ici-colia s'au facutu unele economisãri, perceptiunile nõstre sunt [asia de mice, incãtu o economisare de 8—9 mil. pre diumetate de anu nu e destula spre restabilirea ecuilibrului.

Nu e de mirare dara cã pre langa acãsta stare a tesaurulu publicu Kerkãpolyi in facerea de detorii de statu a ajunsu la limitea estrema. Detoria care ar fi trebuitu sã acopere totu deficitulu anului c. — restulu imprumutulu de 30, imprumutulu de 54 mil. — e consumata, ba tãte efeptele ce au mai fostu de pemnoratu, s'au pemnoratu, si dupe ce din gratia lui Bismarck amu trecutõ ore sicum preste 1. iuliu, astfelu, de statulu n'a devenitu insolvente, astadi visteria statului e de nou gõla, si numai increderea si sperantia intr'o recolta bunisiõra si in providentia ddi-cãscã,“ la care are datin'a a provocã ministrulu de finantie, sustiõne in noi sperantia, cã totusi dõra vomu evitã catastrof'a, ce de multu o profetiescu õmenii prevedistõri. („Reform“ a publicatu acestu artielu acã 10 dile, atunci deci mai erã permisa sperantia intr'o recolta bunisiõra, acã insa — dorere, tãte sperantiele sunt nimicite. Red.)

Cãtu de intristãtoria e nu numai starea nõstra financiarã, ci si starea nõstra economica, se vede din scaderea cea mare a venitulu de sare si din urcarea estraordinaria a perceptiunii loteriei. Dela sare a asteptatu ministrulu in diumetate de anu 6 miliõne, a capetatu 3.968.000 f. de la loteria a speratu 455.000 si a capetatu 761 de mii!

Acãst'a va se dica, cã popõrulu n'are destulu ce mancã, si crutia sareã din falt'a de pane; si in desperatiunea sa si duce crucerii in pravul'a de jocãria, ca sã-i oerã noroculu!

Asemenea intristãtoriu si dorerosu este cã venitulu bunuriloru si paduriloru de statu in patriariulu din urma a fostu numai 230 de mii, adeca cu 1.659.000 f. mai pucinu decãtu ce s'a preliminaru pre acestu timpu, era Kocne se arãta unu deficitu de 791.000 f. si nu este nici unu venitu. De multu totu dicemu, cã aceste mosii in man'a statului nu aducunici unu venitu, acuma insa nici sã le vindemu nu potemu!

Pre cãtu de desperãtorie sunt cele mai multe positiuni ale perceptiuniloru, pre atãtu de pucinu mangãitorie sunt erogatiunile — — — Guvernulu ar economisã in susu si in diõsu, dar nu pãte, cãci sunt prã multu flãmendii — — si sistem'a sa de guvernare preste totu, era cea financiale in specialu,

cu eu o neessorabile consecintia la — dan-starea statului. — — — Vedã-va in fine maioritãtea parlamentulu prepastia, unde ea si cu guvernulu impinge tiãr'a si popõrulu, si luã-va dispusetiunile necesarie pentru evitarea catastrofe? Sãu va continuã, dimpreunã cu guvernulu, acea nefericita sistema, dupa care in judecarea causeloru financiãli nu argumintele, ci simpatii si antipatii personali au decisu si decidu?!

Èta prepastia, abisulu, nefericirea si ruin'a de multu prevediuta si predisa de aderãtãrii patrioti si conducãtorii natiunali opozitiunali ai popõraloru noma-magiare! Vai vãa, pecatosiloru!

De la Congresulu Spaniei.

(Unu discursu alu lui Castelar.)

Este o mare slabitiune a genului omenescu si mai vertõsu a sementiei latine, cã — ta entusiasmulu seu pentru idei mari si sublime, adese ori ratacesce si prin aberatiunile sale impedeã, fora a scã, realizarea ideiloru pentru cari s'au insufletitu. Plato, celu mai puternicu si mai sublimu geniu alu popõrulu elenu si fundatoriulu filosofiei antice si carele in „Republic'a“ sa dicea cã unu statu atunci e mai fericit candu e guvernatu de cei mai intielepti barbati, — chiar si Plato a aberatu in insufletirea sa pentru idealitate, candu a scrisu despre organizatiunea si institutiunile statului; a ratacitu, cãci n'a luat in consideratiune rigidulu campu alu vietii pamentesci, si „Republic'a“ sa va fi pururia unu opus monumentalu in teoriã filosofiei, in vietia practica de statu insa nici o data realizabile.

Popõrale inca ratacescu si rezultatulu retãciriloru este nimicirea sperantieloru si aspiratiuniloru lor: crediendu cã pre calea apucata se fericescu, se arunca, fora a scã, in abisulu nefericirii, pentru cã — li lipescu cumpãtulu.

Sunt romani, cari gerendu-se cu ostensivune de „Daco-romani“ pana candu gratia celoru de susu li dã unu osu de rosu, sãu in fanatismulu lor ori in imaginãtã loru susceptibilitate natiunala, nu vreu sã iee parte la cutare intreprindere spiritalã natiunala, pãru cã corporatiunea ce s'a formatu pentru scopuri natiunali constã din membri de „cetãtãnia ungrãscã“ Abstinentia numai in dau'nã loru si a natiunescã si pãte sã fia.

Asia sunt adeseã si conducãtorii ne-chiamati ai popõraloru. Ace stia mai multu strica de cãtu ajuta popõrulu. Popõrulu spaniolu din nefericire are multi conducãtorii spre libertate — cum dicu ei, in adaveru insa sunt seducãtorii spre prepastia, si in prepastia se afla astadi biãtã Spania, impinsa de monarchisti si ultramontani dar — in mare parte, si de unii Republicani escen-

trici. Contra acestoru escenrici „patrioti“ si a numej contra deputãtoriloru participãti la tragic'a insurectiune. si intru salvarea Patriãsale si radicã võcea de nou, in 1. aug. n. sublimulu Castelar, celu mai mare oratoru in luna. Indemnu la acestu epocalu discursu i-a datu imputatiunile unoru pigmei ce si intipuescu a si mari patrioti si democrati, cã si multi la noi romãni — cumca elu ar fi prã pucinu radicale si ar inclinã spre Conservatismu, — dar mai vertõsu l'a indemnatu sã vorbãscã proieptulu de lege pentru persecutãrea judeciãria a deputãtoriloru rescõlati. Nu numai pentru Spania, ci pentru tãta lumea a vorbitu marele oratoru. Sã-lu ascultãmu!

„Nu observãti fenomenulu, cã republicãni progresivi, carora si noi apartinemu, au disparutu iute, casã meteorii de pre orizontele Europei? Ei pãrtã frenelõ cãteva luni in Italia, o luna in Viena, o luna si diumetate in Francofurtu, abia unu anu in Francia, nu multu in Spania si disparu ca comete colorite cu sãnge, nã prin devingere din partea contrãriloru, ci nimiciti prin pasiunile loru proprie, prin aberatiunile loru proprie, prin necumpãtulu loru propriu si nainte de tãte prin revolutiunile atitiate de ei contra loru insisi, si aceste revolutiuni sunt — mörtea loru.

O, domniloru deputãti! Ce am vrutu eu sã impedeu! Nimicu alt'a, de cãtu cã Spania nõstra sã n'o patiasca casã cele lalte natiuni. Tocmai pentru aceea am asteptatu dela partid'a republicanã, cã sã imite partidele de regimu in acele vertuti, cari facu o partidã capabile d'a guvernã, si sã se ferãscã de fric'a õrba intocmai ca de utopii revolutiunãrie!

Noi, republicanii, avemu ceva din insusirile profetiloru, insã pucinu din ale politiciloru: noi scimu se vorbimu multe despre idealuri, dar pucine despre esperintie, noi caprimdemu totu ceriulu celu mare alu cugetulu si cademu la prim'a pedecã in drumu. Asia este si asia a fostu in istoria, si asia sã intempla cã contrãrii partideloru progresivi au fundamentatu ideile progresive, precum apostolulu Pavelu a fundatu crestinetãtea; precum monarchiculu Washington a creatu Republic'a in Americã de mēdia-nõpte; precum unu altu monarchistu, Rivadavia, a infiintiatu Republicele in America de mēdia-dia. Astelul s'a intemplatu, ca nici Botedãtoriu Ioãne in bisericã, nici Rousseau in Revolutiune, nici ori-care altulu dintre profeti n'ã potutu intãri reform'a vestita de elu. Asia s'a intemplatu, cã Moise a fostu conducãtoriu la tiãr'a binecãventata si elu insui n'ã avutu parte de ea; cã Columbus a descoperitu America, fora a scã, cã elu a descoperit'a, si cã nesce obscuri aventurari i vor dã unele de botediũ concuistei sale. Tocmai acã-

FOISIÕRA.

Lupt'a pentru essistentia.

I.

Subiectulu despre care ne vomu intretienã, sã rapõrta la unu fenomenu ce ficcare din noi pãte observã si verificã in tãta natur'a organica, pe tãta d'ã si pe totu minutulu.

Puncti urechi'a si ascultãti: veti audi din tãte anghurile pamentulu, prin muntii si prin campii, prin padure, prin caverno, din adancimea mãriloru si a oceaneloru inal-tiãndu-se in atmosfera gemote de dorere, concerte de plãceri si de desfatãri: E lupt'a pentru essistentia, este resbelulu vietiei!

Totu ce respira, nu pãte sã essiste de cãtu numai prin luptã; lupt'a este prim'a conditiune a essistentiei fiintieloru organice si din asta luptã permanentã numai cei puternicii esu triumfatori, era cei slabi, cei neputinciosi cadu pe campulu de batalia si astfolu fiintiele vigurõse traiescu in socotãl'a celoru slabe.

Totu ce respira, are unu dreptu cascigatu, este bunu si capabilu d'a traã, totu ce e rou si necapabilu d'a se luptã, nu pãte traã; asia dara vietia este privilegiulu individiloru capabili, dotati cu unu mai mare numeru de calitãti utile.

Acãsta lege aspra a naturei este in vigõre atãtu in regnulu animalu cãtu si in celu vegetal, adeca nu numai omulu si ani-

malele, ci si vegetalele se luptã spre a-si ascurã o essistentia cãtu se pãte mai indelungãta, dacã nu eterna.

Mi pare reu sã spunu aci cã paceã, armonia si amorulu, cantate de poeti si atãtu de multu celebrate in natur'a viaã, pre pamentu, in aeru si in ape, nu sunt de cãtu rezultatulu unei lupte crãncene, lupt'a pentru essistentia.

Spre a intielege mai bine mersulu acestui resbelu pe inmens'a campia a naturei, voiã impartã subjectulu in duõe pãrti:

1. Voiã vorbi despre lupt'a sãu concurenãtia pentru essistentia intre individuu si individuu, incependu de la vegetale si de la animalele cele mai inferiõre pana la omu. Nu vom transportã cu mintea ca omulu primitivu candu se luptã cu elementele naturei.

2. Voiã vorbi pe scurtu despre lupt'a pentru essistentia intre o natiune si alt'a, incependu de la cele mai primitive si barbare pana la cele mai moderne si mai civilizate. Atãtu in un'acãtu si in cea lalta voiã cercã a pune in reliefu diferentia intre lupt'a naturalã si cea socialã, intre lupt'a fisica si cea intelectualã si moralã.

S'ar parã cuiã curiosu aindudu cã si plantele se luptã pentru essistentia lor. Observãndu insã mai de aprõpe, vom vedã cã intr'adaveru asia este. Asia de essemplu candu incepe a incolti o sementia pusa in circumstantie favorabile, mic'a planta ce ese, incãpunge redicul'a sa in pamentulu d'imprejuru,

ca sã-si gasiãca nutrimentulu trebuintiosu. Si, dẽca pamentulu e bunu, plant'a prinde radecine, creste si prosperã, da flori si fructe la timpu; era dẽca pamentulu nu e bunu, plant'a nu prinde radecine, se usca si mõre. Botanistii au ocaziune de a observã adeseã, cum radecinele plantelor se intindu la distãntie mari, ocolesc obstãcoile si se luptã in contra lor pentru a merge sã gasiãca pamentu buna.

Muschii si ciupercele, vegetale inferiõre, si asecura essistentia lor pe socotãl'a altoru vegetale, unu ori si pe a animaleloru din cari trãgu suculu nutritoriu. Plantele marine se luptã cu valurile mãrii.

Unu arbore candu creste si se nãltia spre ceriu, de essemplu unu poplu, unu stejaru sãu unu bradu, se luptã cu presiunea atmosfericã, ca s'ajunga pana la fõre care inaltime, dincolo de care nu potu trece; florile candu se deschidu si strãlucescu de frumsetie, respãndindu imprejurulu lor unu profumu deliciosu, nu facu de cãtu se luptã cu agentii esterni, ca sã lege fructele lor.

Vegetalele se luptã cu animalele, si aceste din urma esu totudeun'a triumfãtorie, fiindu cã organizatiunea lor e mai perfectã. Prin ingrijirea omului, plantele, ca si animalele, prosperã, se modifica, devinu mai frumõse chiar, si dau diferite produse din cari omulu trãge o multime de folõse; astfelu se producã in orticultura felurite varietãti de flori.

La animale, si mai cu sãma la cele in-

feriõre se vede mai bine lupt'a neconscintãsa si instinctiva pentru essistentia. Proba de spre acãst'a voiã dã factulu urmãtoriu:

Intr'o excursiune sciintificã in muntii nostri in anulu 1863, me aflãm pe unulu din acele incantãtorie muscele ale tierii nõstre, intre Curtea de Argesiu si Campu-Lungu si priviam o frumõsa panorã ce se desãsiurã nãntea ochiloru mei; tacerea domniã imprejurulu meu, abia se audiã din candu candu slab'a sbirnalare a unei albine solitare, care se preambã pe d'asupra floriloru sã caute nutrimentulu, o lina adiere a ventulu clatinã virfurile arboriloru, si in tãta atmosfer'a parã cã planau misteriose siõpte. Totulu parã cã respira o pace profunda, totulu nu erã de cãtu amoru si armonia.

Nu departe de mine zarã o furnicã trãndu cu dificultate o mica omida ce se apãri cu energia si se svircoliã ca sã soape; privirea mea fũ captivãta de acestu spectacolu; mi disci atunci: Èta micile animale cum sã luptã pentru essistentia lor; dẽra d'o data vedini in urm'a lor o insectã mai mare, unu scarabeu, care le luã pe amendõne si le mandã.

Asta drama, este õre mai pucinu crudã de cãtu aceea a lupulu candu sfãsia mielulu, sãu a tigrlulu in desierte candu sugrumã prãd'a sa?

Dara de ce se turburu intr'unu modu neplacutu cursulu pacinicu alu cugetãriloru cuiã? de ce sã-lu smulgu prin acestu episod, din dulcele visu de pace si armonia providentialã?

este tristă că vestitorii și reprezentanții
marilor mari nu realiză ei însși acestea,
nici într-unu periodu istoricu nu le-au con-
statu. Dar eu? Ce am vrutu eu? — Ne-
ven alt'a, de câtu a dá de rusine acea lege
torica. Am vrutu ca partid'a republicană,
și încă profetica, astăzi să lucre politicesce;
și opozițiunea de ieri să facă guvernulu de
azi; am vrutu ca viitorulu aci să se for-
de și ca republicanii să ié natur'a barba-
loru de statu și partidelor chiamate la gu-
vernare, fora a deveni nefideli ideiloru lor.

Ce adencu tragicu spectacu in Europa!
Ce ce noi am proclamat si aপরত, au
Conservativii! Cine s'a luptatu pen-
inertarea sclaviei in Russia? Republica-
Hersen! Cine a realizat'o? Imperatul
Bismarck! Cine a doritu si predicatu mai
altu uniunea Italiei? *Mazzini!* Cine a
Conservativulu *Cavour!* Cine a
idei'a Uniunii Germaniei? Repu-
dela Francofurt! Cine a redicat'o la
Unu militariu-cesaristicu Bismarck!
proclamat si respanditu ideii'a repu-
Francoia de trei ori a fo tu
Antai'a Republica franceza a
unu viforu, a dou'a unu visu! A trei-a
mai multu de câtu unu nume! Cine a
Francoia ideii'a republicană? Unu
mare, *Victor Hugo*; unu oratoru mare,
Favre; unu altu si mai mare oratoru
Gambetta! Cine a realizat'ideii'a? Unu
servativu — *Thiers*. si încă astfelu, in
coalitiunea monarchicadin Adunanti'a
Versailles si nici sabi'a cesariculu gene-
presiedinte nu o va poté suprimé!

Ce am vrutu eu? Cui am consacratu
viéti'a mea? — Cugetulul la adven-
Republicei, dor'ntiei, a face d'a se creá Re-
prin republicanii, si adeca pentru tota

Si ce cugetati voi? Cugetati voi, că cu
vostra, cu necumpetulu vostru, cu
vostru, cu rescóla vostru milita-
demagogia pretoriana fora nu
fora nume, fora responsabilitate, ati
apără si salvá Republic'a? Nu! Nu!
aceste criminali procedure, cu acésta ma-
de nuucidere ni se prepara cu rapiditate
si compromiterea Republicei.

Castelar combatu apoi pre mai multi
vorbitori prin indegetarea si aplicarea
pariloru si detorintelorunei Republice
si condamnă pre toti cei ce iéu parte
civile, éra mai vertosu pre uto-
cantonali, caror'a li aréta ignorantia
esenți'a unui federalismu sanatosu.

Ce ati facutu voi, si ce am facutu noi?
Castelar catra partid'a celoru resco-
Vedeti generalii vostri, cari au ma-
cu sange istori'a Republicei, cari au a-
rescóla contra Republicei, numai pen-

tru că conștiința națiunii n'a vrutu să-ii re-
cunoască de cei d'antaiu între Republicanii!
Ros Rosas a disu, că Restauratiunea carlis-
tica e imposibilă, și Camer'a l'a aplaudatu.
Eu tocmai asia de pucinu credu in Restaura-
ratiune; eu nu potu să credu in ea. Nu e cu
potința, ca incuistiunea să se redice asupra
conștiinței, censur'a asupra cugetului, tace-
rea asupra cuventului parlamentariu, confis-
caciunea asupra tierii devenite libere prin
sangele parintiloru nostri, pigriti'a (lenea)
claustrului asupra lucrului! Nu, nu, acésta
nu e posibil! — De câtu să se supuna unui
Don Carlos, Spania mai indată se va cufun-
dá in adencurile mării!

Castelar provocă și apelă la sentiulu
tuturor'a, a dá guvernului spriginu patrioticu.
Aretandu spre banc'a ministeriale es-
chiamă:

„Este unu adevratu martiriu, ce su-
feru acesti sublimi barbati pre acésta banca,
care aduce atâté torture. Ce cugetati că dice
poporulu spaniolu despre o partidă, ce vre să
sfasie tier'a și ipoporulu, să nimicóscă acea
unitate, ce o demustrăm cu vénele și san-
gele nóstru, ce o sentim de la Asia pana la
America; acea unitate, carea face a ni se dice
in strainatate: „Eu sum spaniolu!“ cu
aceasi superbia, cu carea Romanulu dice:
„Civis Romanus sum!“

Eu vreu să fiu Spaniolu și nimica de-
cátu Spaniolu. Eu vreu să vorbescu limb'a
lui *Cervantes* și recitediu versurile lui
Calderon, fantasi'a mea vreu să fia capti-
vacta de conceptiunile lui *Murillo*, vreu să tienu
de sacra istori'a lui *Cidu* ca pergamente
ale geniulu sublimu spaniolu. — — — Eu
vreu să apartienu totu pamentulu aci, ce se
estinde de la Pirenei pana la Marea gaditana,
totu acelu pamentu aci, ce s'a santitu prin
lacrimel meimei mele; acestui santitu pa-
mentu, care s'a eliberatu de la strainu prin
martiriulu memoritoriloru nostri parinti. Pri-
cepeti și luati a minte odata pentru totudeu-
na, că-mi iubescu patri'a cu essaltatiune!
*Mai antaiu si nainte de tóie sum alu Spaniei
mele iubite pana la idolotria, apoi alu Liber-
tății, alu Republicei, alu Democratiei.*

Acol'a, carele rescóla provinciële, ca-
rele sfasie patri'a și conturba ordinea, acol'a
naintea mea nu este patriotu. — — — Re-
publicaniloru! Votati acésta propusetiune
(despre persecutarea judeciaria a deputatiloru
rescolati) căci votati pentru libertate, pen-
tru patria, pentru Republica și nainte de tóte
pentru autoritate și demnitatea vostră.

Propusetiunea s'a primitu cu nespusa
motinne de intréga Camer'a.

Bala-de-Crisiu, (cott. Zarandu,) in 8 aug. n.
(*Trist'a stare a tieriei și miserabilitatea
guvernului.*) — De vei amblá tier'a intréga,
nu vedi alta decâtu seracia infioratória și de-

perare generala la poporulu intregu. — Si
cum ni. candu bietulu poporu asupritu de
cele mai mari și nesuportabile dări, decandu
s'a datu tier'a pe man'a aristocratiei magiare,
prin esecutorii de dare reg. magiari. cari
mai toti sunt cei mai depravati și nemorali
ómeni, asia dicendu rusinea óme nimei, fora
crutiare a fostu essecuatu și maltratatu; și
prin esecutiuni și spese mari despoiatu de
tóta averea miscatória, și curendu va fi de-
spoiatu și de cea nemiscatória; éra prin re-
colt'a slaba de estu timplu in cele mai multe
partii este amerintiatu chiar cu perirea de
fóme, — și mai alaturandu se acestei calami-
tăti și epidemia de cholera, ómenii peru ca
muscele.

Apoi cumca caus'a principala a epide-
miei este saraci'a generala, este constatatu,
și acésta și insusi guvernulu a recunoscutu
totusi guvernulu nu numai că nu dá ajutoriu,
in bani poporulu seracitu, ci și acuma, candu
a ajuné la gradulu disparării, esecutiunea
de dare o continua cu tóta asprimea, si te ióu
fiori de gróza, vedendu că in chilia trage de
mórte capulu familiei, ér essecutorele de dare
deca nu afla alt'a, i duce vestmintele, séu alte
obiecte necesarie pentru traiulu vietii; —
femei'a și copiii plangu, se vaera și blastema
amaru! — Si totu odata guvernulu printr'
unu cerculariu publicatu cu mare pompa prin
foile publice magiare, provóca prefectii ca să
straduésca cu tóta auctoritatea și asprimea
oficiële pentru incassarea dărilor, căci cassele
guvernului sunt asia de góle, in câtu nu e in
stare a asigná nici dotatiunea municipalorulu
pe luna venitória; ér in altu cerculariu, ase-
menea publicatu prin foile magiare, provóca
auctoritatel să faca dispositiuni, ca ómenii
să faca colecte și să ajute poporulu seracitu,
căci guvernulu nu e in stare; — casi candu
dloru nu ar set, că afora de pucini aristocrati
ómeni avuti in tiera nu sunt! Si totu atunci
candu guvernulu insusi recunóscă că popo-
rulu storsu si seracitu pere si se prepadesce
si elu nu e in stare a-i dá nici câtu ajutoriu,
ér pe oficianti ii amenintia că, decă nu vor
esecuá poporulu fora crutiare, nu le va asig-
ná salariulu din cass'a statului, adeca din con-
tributiunea storsa cu essecutiune de la poporu
— totu atunci elu, parintesculu și patrioti-
culu guvernulu, speséza milióne și milióne pe
bulevarduri, teatruri și alte lucruri de lúcu
și petrecere pentru aristocratia magiara, ér
pre poporulu lu lava să péra fara ajutoriu in
numele Domnului! c'oi, precum afirma gu-
vernulu in cerculariulu sau susu atinsu, elu
nu e in stare a-lu ajutá!

Astfelu fiindu, óre poté fi pe faci'a pa-
mentulu unu guvernulu mai miserabilu și con-
demnabilu decâtu acésta!

Pre langa tóta miserabilitatea inse, a-
cestu guvernulu este fórté activu și energicu

in persecutarea și apesarea nemagiariiloru și
deosebi a Romaniloru și se silesce din respo-
terii a-ii persecutá și iritá; — nu s'a inde-
stulitu că in contra legii și dreptății ne-au
scosu cu forti'a limb'a romana și adeca limba
poporulu din Comitatu; — nu s'a indestu litu
că in contra legii ne-a cassatu sigilele cu in-
scriptiunea latina, usuate de sute de ani și a
obtrusu sigile ca inscriptiune magiara,
ci nesciundu ce să mai faca pentru a ne
necagi și iritá, precum sunt informatu,
a demandatu auctoritatei comitatului, ca
fora amenare să tramita guvernulu tóte
sigilele vechi cu inscriptiunea latina, cari
sunt proprietatea comitatului și le-a lu-
atu fora să platésca, ce a datu comitatulu
pentru ele.

Dupa aceste sicamerii, ce vor mai inven-
tá domnii stepanitori, pentru a ne necagi și
insultá, nu sciu, dar de securu vor mai aflá
Dloru ceva, căci in acésta privintia sunt fór-
te renumiti și isteti, ca dóra nici unu altu
poporu in lume!
Ilie.

Partosiu, (cott. Torontalu,) in 7 aug.

(*O fapta buna și demna de imitatu. —
Invetiatur'a buna aduce frupte bune.*) De dóne
ori s'au fostu publicatu Concursu pentru va-
cantele postu invetiatorescu din comun'a
nóstră, și de amendóne ori nu s'a aretat
nici unu recurinte. Lucru firescu. Căci, vedi
Dómne, cine va competi pentru unu oficiu
cu léfa anuale de 104 fl. in scumpetatea cea
mare de acur'a? Astfelu fiindu, nici pana in
di'a de 22 iuliu a. e. pre candu s'a prefriptu alu
doilea terminu de alegere nu a competitu ni-
menea. Dlu administratoru-protopopu deci
spuse poporulu caus'a, de ce nimenea n'a re-
cursu, și aretandu-i imposibilitatea d'a trái
unu invetiatoriu bunu cu 104 fl. la anu, mai
accentuandu apoi importantia scólei și inveti-
atiurei, indemná și insufleti poporulu astfelu,
de urcá salariulu invetiatoriulu la 300 fl.
v. a. și inca cu bucuria, căci se luminase ni
pricepuse de la dlu protopopu, ce va să dica
și ce platesce unu invetiatoriu bunu, bunu si
zelosu in adevratulu intielesu alu cuven-
tului.

Urcandu-se deci salariulu la 300 fl. a-
vemu sperantia că la a trei'a deschidere de
Concursu vor recurge individi calificati pen-
tru postulu de invetiatoriu in comun'a nó-
stră. — Să tráiesca dlu administratoru-pro-
topopu, să tráiesca toti cei ce au invetiatu și lu-
minatu poporulu, și să tráiesca toti locuitorii
comunei cei ce ascultara invetiatur'a buna și
fauca o fapta frumósa. Ddieu cu noi si cu
sant'a nóstră causa. *Mai multi.*

Fagarasiu, in 5 augustu 1873.

Onorabila Redactiune! La corespon-
dinti'a din Fagarasiu esita in Alb'i na nr. 55

Să ne întorcem privirile de la acestu
plinu de lupte, de carnagiuri, și să
indreptám spre infinitulu azuru alu ce-
lului. Óre nu zarimu și acolo susu unu vul-
care descrie cercur' in aeru și d'o da-
precipita cu violentia asupra unei
săbe séu asupra unui mielu? Inca o ilu-
perduta: pacea nu domnesce nici ma-
libertatea aerului!

De ne vomu uitá la ape, și mai cu deo-
la mări și la oceanu aspectulu ce ne
va fi inca și mai ingrozitoriu, căci ma-
este multu mai avuta in animale de câtu
și supafaci'a pamentului.

In privinti'a acésta se-mi fia permis
unu pasagiu dintr'o scrisóre a unui
dioriu din ultim'a expeditiune generala
polaru nordicu.

Eram, dice elu, pe marea polara, la
latitudine, și in tacerea serei vediu mili-
de mici crustacei negri notandu pe su-
faci'a mării; dupe densii venira altii pu-
mai mări și ii mancara cu locomia și ace-
rondulu loru fura mancati de pesci și
pasari de mare. Apoi si acesti pesci deve-
si ei la rondulu loru préd'a delfinului și
alesei; și totulu se intretiene și esista in
stare, gratia unei lupte perpetu. Unii nu
acésta lupta pacea și armoni'a naturei.

Vedemu dara din tóte pártile, pre pa-
in aeru și in ape o lupta continua.
deveru a trái, este a se luptá. Repausulu
árta.

Dara care este caus'a, care este mobi-

lulu principalu alu acestei lupte permanen-
te? S'ar poté dice: fómea. Intr'adeveru, in
esemplele ce am cetitu, fie care animalu ma-
nanca pe altulu ca să si intretiena esistenti'a
dupa dreptulu celui mai tare.

Dar decă am considerá numai acestu
felu de esemple, ne am face o ideia fórté
necompleta și chiar falsa despre aceea ce nu-
mimu asta-di lupt'a pentru esistentia. Spre a ne
dá mai bine sém'a de subiectulu care ne pre-
ocupa, să ne indreptámu atentiunea asupra
unei legi a naturei, care este in vigóre in
tóta creatiunea animala și pe care o vomu
numi mai bine *avuti'a naturei.*

Natur'a, pe câtu e de avuta, pe atâtu
este și económa, ea a fost prodiga cu conser-
varea speciei, dar n'are trebuintia d'a
procede cu economia in privinti'a indivi-
diloru.

Fie-care fiintia organizata, și prin ur-
mare fiecare animalu, tinde a se reproduce
dupa o progresiune geometrica, astfelu că
posteritatea trebuie să se ingrigésca de rape-
diunea cu care se immultiésca animalele
chiar acelea cari se reproducu fórté incetu.

Dintre tóte animalele, elefantulu se
reproduce mai incetu, și cu tóte astea s'a
calculatu de celebrulu *Darwin*, că o singura
parechie de elefanti produce in 500 de ani
15 milióne de descendenti!

Un altu esemplu mai convingetoriu
este acél'a ce ne presinta animalele domestice
cari sunt cele mai fecunde; calulu și boulu
in 3½ secolu de candu au fost importati de

Spanioli in America de Sudu, s'au inmutilu
intr'atátu, in câtu turme nenumerate de ace-
te anima le populéza campiele aceloru tieri și
locuitorii au inceputu a-ii omóri pentru a le luá
pelea și mancă carnea loru.

Este dar depart c de ori ce indoieia că,
deca ómenii s'ar nutri numai cu vegetale,
bestiële cornute ne ar mancă tóte productele.
Decă la aceste sintie, puse p'o trépta mai
nalta a scarei animale, facultatea reproduc-
tiunii este deja fórté mare, ea devine intr'a-
deveru prodigiósa indată ce descindemu cu
câte-va grade mai jos. Asia in clas'a pesciloru,
fie-care famela de morunu face pe anu 3-4
milióne de óua și decă fie-care ou ar produce
unu pesce, decă de alta parte n'ar fi atâtia
amatori de iere, s'ar vedé indată colcaindu
moruni, spre esemplu in Dunarea de jos, si
tóte riurile s'ar implé de pesci. Animalele
inferióre pesciloru se reproducu inca cu mai
multa fecunditate, asia de esemplu famela
unui verme intestinalu contine pana la 90
milióne! óua și, decă aceste infime animale
s'ar inmutili fara obstacole, umanitatea ar fi
mancata de vermi.

Decă de la regnulu animalu trecemu la
celu vegetalu, reproductiunea este inca și mai
ingrozitória.

Asia nu este nici o esageratiune candu
pretinde cineva, că decă n'ar fi obstacole pu-
ternice pentru desvoltarea fie-carei specii,
deca asta imensa reproductiune nu ar fi fostu
ecuilibrata printr'o destructiune totu asia
de mare, o singura specie de plante, in inter-

valu de câtu-va ani, ar acoperi tóta suprafa-
ci'a pamentului.

Să luám de esemplu scaetii. Lesne se
va intielege că, decă nu ar aflá obstacole,
cáetii aru implé pamentulu; nu ar trebui
multu timplu, si ori unde ne-am întóre
ochii, nu am vedé de câtu scáetii si numai
scáetii.

In starea in care ne aflám, acésta nu
se poté imtemplá, proportiunile remanu sta-
tionarie, fiindu că natur'a, in marea ei pre-
vedere a combinatu creatiunea cu destructi-
iunea, ca să se compenseze între ele reci-
procu.

Acésta tendintia a speciiloru fia anima-
le, fia vegetabile de a se inmutili, de a cutro-
pi, acésta *avuti'a a naturei*, forméza dar unu
alu doilea mobilu alu luptei pentru esistentia
pe langa necesitatea nutrimentului, care, si-
lesce pe ori ce animalu de cum se nasce să
caute a 'si satisfaca apetitulul si 'lu espunu
astfelu la intempinarea altoru animale mai
puternice caror'a elu devine préda.

Dar nu este numai atât'a. Luptele cele
mai sangeróse se facu între animale de ace-
asi specii și pentru posesiunea famela-
loru, une ori unulu din luptatori remane
pe locu in acestu dúeluri ale animaleloru cari
se asemena cu ale ómeniloru.

(Va urmá.)

alu carei autoriu punendu crucea la urma
versa atât'a veninu asupra mea, in câtu pôte
sê-i fia de bine si crucea sê i se antepuna, re-
spundu numai, că tôte sunt produse ale cre-
rilor corespondintelii cruciatu. Eu numai
atât'a sciu, că Capitanulu supremu, dlu Boér
Kálmán intrebându-me odata, deca *Georgiu
Popu*, subsemnatu in protestulu din cestiune,
ar fi perceptoriulu regiu de aici, i-am re-
spunsu, că Dsa nu este membru alu comisiu-
nei municipali si că de altmintrelia e unu
barbatu asiadiatu si de omenta.

Nimicu mai uritu si degradatoriu pen-
tru demnitatea omenesca decatu a se face
„spitzel“, si totusi dlu corespondinte nici că
se sfiese a me presupune de atare!

Codru Dragusianu, m. p.
v.-capetanu.

Varietati.

(Unu medicu cum trebus sê fia.) De la bâile
lui Ercule ni se scrie: Septeman'a trecuta,
sêra pre la 8 ore, candu ospetii bâiloru esi-
sera la piati'a principala, cautandu distrac-
tiune in accentele muzice si la zefirii de sêra,
deodata se vediu unu fumu grosu esindu din
cosiulu ospetariei dela „Ferdinandshof“ si
numai de câtu isbucni flacar'a cu o mare po-
tere pe tôte gâurele cosiului. Acestu aspectu
atragea pre toti ospetii la faci'a locului, cari
inse mai mare parte pacienti fiindu nu potura
sê stinga foculu; si pre candu unii strigau
dupa ajutoriu, er' altii recomandau a se lasá
sê arda in pace funinginele, ne avendu sê ur-
medie nici unu pericolu, foculu totu se mai
respandea, si femeile si copiii incepura a se
in spaimentá si a alergá in susu si 'n josu. —
Intr'acést'a foculu se mai mariá, funinginele
invapaiate cadeau in bucâti mari pe acoperi-
siulu de lemn. Confusiunea si fric'a cre-
scea din ce in ce; tipetele femeiloru si
plangerile copiiloru mai mariu confusiunea
fora ca sê vina cineva pentru a stinge foculu.
In acestu momentu fatalu, deodata apare
la faci'a locului dlu Dr. Popoviciu, celu mai
popularu medicu la bâile erculane, si ne
luandu in consideratiune pericolulu in care
se afla, strigá „dupa apa!“ Servitorii ospeta-
riului numai de câtu i adusera apa si bravu-
lu medicu i succese in scurtu timpu a loca-
lisá si in fine a stingo totalminte foculu. Dupa
potolirea elementului devastatoriu, spiritele
se mai liniscira, era eroulu dilei fú felicitatu
din tôte pârtile; ba unii din marea stima si
alipire ce au catra person'a lui, i faceau chiar
imputatiuni că s'a espusu unui astfelu de
pericolu; dar dsa ca unu medicu escel. si pa-
rinte alu pacientiloru sei chiar si vieti'a 'si-
espune candu se luora de sanetatea acestor'a.
Apoi in edificiulu periclitatu jaceau peste
30 de pacienti ai dsale, cari deca nu intre-
veniá Dsa, deveniau viftim'a focului. Asia
insa multumita bravurei dlui Dr. Popoviciu
pericolulu se delaturá si Dsa cu ruinaea nu-
mai a vestmintelor sale inca scapá in pace
spre bucuri'a tuturoru cunoscutiloru sei. *Pa-
velu Cimponeriu*, pacientu in bâile erculane.

— (Coler'a in Pesta) grassedia deja de
trei luni si rapese pe fie-care di câte 20—30
de ómeni. Septeman'a trecuta s'au ingropatu
intr'o sengura di 72 morti, pre candu in tim-
puri normali casurile de mórte pre fie-care di
nu se in capitala urca mai susu de 10—15.

(Necrologu.) Subscrisele cu inima
sfasiata de dorere aducemu la cunoscin-
ti'a onoratului publicu, cumca crud'a si
necrutiatóri'a mórte ni rapí un'a dintre
cele mai nobile june romane, o sora pli-
na de virtuti fameesci si de sentimente
natiionali: **Sidonia Petrescu**, un'a
dintre cele mai active membre din co-
mitetulu provisoriu alu „Reuniunei fi-
lantropice a damelor romane din Timi-
sióra“, dupa-ce prin perderea de curendu
a pré iubitei sale mame lovita fiindu
pana in adenculu nobilelui seu sufletu
a cadintu in patulu doreriloru, domi-
neca nóptea in 22 iuliu v. a trecutu la
cele eterne, in flórea fecioriei sale, — abia
vediuise 18 primaveri. Stefanu Petrescu,
parintele reposatei, fratele ei Stefanu si
sorile Sofia si Anna sunt adencu mach-
nite pentru acést'a perdere nerestituibile,
care si noi dorerosu o sentimu, căci fe-
ricit'a ni-a fostu o zelósa conclucatori'a

la intreprinderea nóstra si preste totu o
juna in tóta privinti'a amabila. Cu inima
dorerósa deci o petrecuramu la momentu,
tôte cu tôte si toti cu totii din sufletu
adencu machnitu oftându-i: *Sê-i fia tie-
rin'a usióra si memori'a eterna!* *Tem-
sióra-Fabricu*, in 24 iuliu 1773 v. Comi-
tetulu Reuniunei: *Sidonia Maniu*, pre-
siedinte, *Emilia Lungu*, not.

TELEGRAMU.

Orsiova, in 12 aug.

Controversele cu coreligionarii ser-
bi, dupa multe staruinte si lupte s'au
complanatu. Serbii remanu sub ierarchi'a
romana, facendu-li-se concessiunile ce-
rute si aflate de ecitabili de catra romani.
Entusiasmulu ambeloru pârti e ma-
re. Reportulu urmédia.

Vasilie Popoviciu.

Insciintiare.

Cei ce dorescu a-si procurá portre-
tulu fundatorului *Gozsdu*, litografatu pe
chartia alba, pretiulu 1 fl, era pre char-
tia de China 1 fl. 50 cr. sê se adreseze
cu asignatiune postale d'a dreptulu catra
administratiunea fundatiunei lui *Gozsdu*
(Budapest, Városházter 8 sz.) Colectorii
vor primí de la 10 esemplare unulu
gratuitu.

Buda-Pesta, 6 aug. 1873.

Pentru reprezentanti'a fundulu *Gozsdu*.

Georgie Mocsonyi m. p.

presiedinte.

Cav. de Puscariu, m. p.

notariu.

Anunciu

La dlu *Georgiu Bacsiu*, negutiatoriu,
in Orastia, se afla depusa spre vendiare
carticeu'a „*Argiru si Elen'a*.“

Respunsuri :

Dlul *Dr. B. P. in Seliste*: Dlu *Babesiu*
nu e ai i. — Operatulu interesante si de folosu
practicu 'lu vom publicá incependu in nrulu
60. De foisóra pentru nrulu presinte ni-a
sositu pré tardiu, er' suplementu nu potemu
scóte.

Dlul *C. in Hatiegu*: Foi'a se tramite re-
gulatu societáti „*Romanismulu*.“

Dlul *G. in Oravitia*: Corespondinti'a
respectiva nu se afla intre corespondintiele
vechie. Obieptulu fiindu de interesu cultu-
rale, cu placere am publicá unu reportu obi-
eptivu.

Dlul *B. in Roma*: Fi cu asteptare căci
dlu B. — precum vedi, e absinte.

Redact. inter.

Publicatiuni tacsabili.

Concursu

Nimicindu se actulu alegerei de preotu
din Comun'a *Straja*, fostulu conf. milit. se es-
crie de nou concursu, in urm'a resolutiunei con-
sist. din 2. iuliu a. c. Nr. 602 cu terminulu de 6
septemane, la a cărora a espirare in prim'a Domi-
neca se va tiené alegerea.

Beneficiile si conditiunile sunt totu cele
aretate si in primul concursu.

Concurentii au a indreptá actele recur-
suale, cu tôte documintele preserise in ordi-
natiunea consist. Nr. 449, *Comitetulu paro-
chialu* prin Dlu protopresbiteru tractualu alu
Versietulu *Ioane Popoviciu*, la *Mercina*,
post'a ultim'a *Varadia*.

Ioane Popoviciu, m. p.
protopresbiteru.

1—3

Concursu.*)

Pre anulu scolasticu 1873/4 se escrie
concursu pentru dóue stipendia din fun-
datiunea lui *Gozsdu* de câte 300—400
fl. eventualminte, adeca la casu de pro-
motiune dintr'unu stipendiu mai micu
intr'unulu mai mare; pentru dóue de
câte 100—200 fl. pentru ascultatorii de

*) Celelalte diurnale pota reproduce acést'a es-
criere de concursu. *Represent.*

sciintiele medicali, tehnice, si juridice,
preferindu-se intre asemenea calificati
ascultatorii de medicina si tehnica.

Competintiá sê-si indrepteze peti-
tiunile concursuali, intr'unite cu atesta-
tele de botezu, de paupertate si de stu-
dia catra reprezentanti'a fundatiunei lui
Gozsdu (Pest, Városházter 8 sz.) pana
la 15 sept. c. n. a. c. descoperindu totu
deodata, daca mai trage de undeva vre-
unu stipendiu séu nu.

Totudeodata se provóca stipendistii
acestei fundatiuni, ca pana la sus atin-
sulu terminu sê arete rezultatulu studiu-
loru din anulu trecut, pentru că la din
contra, stipendiulu avutu sê va conferi
altuia.

Pesta, in 6 aug. 1873.

Reprezentanti'a fundatiuni lui *Gozsdu*.

Georgiu Mocsonyi m. p.

presiedinte.

Cav. de Puscariu m. p.

notariu.

1—3

Concursu.

Devenindu postulu medicalu a Comunei
Otlaca in vacantia, din imputernicirea re-
presentantiei comunale subscrise, prin acést'a
publicámu concursu de nou: deci toti acei
domni medici, cari sunt prevediuti cu diplo-
me de doctori in medicina si posedu limb'a
romana, — si voiescu a concurge la postulu
acést'a, sê binevoiesca a si substerne recur-
surile sale catra subscrise'a. Antistia pana in
31 augustu a. c. au pe calea postala, au in
persóna.

Salariulu anualu este 800 fl. si pentru
tóta visit'a 20 cr.

Otlaca, 4 iuliu 1873.

16deru Bradu m. p. *Petru Suciu* m. p.

jude.

notariu.

Concursu

Se publica de nou in urmarea otaririi
comitetulu parochialu din 22 iuliu a. c. st. v.
pentru postulu invetiatorescu din com. *Par-
tosiu*, protopresbiteratulu *Ciacovei*, pana in
8 septemvbre 1873 st. v. in care diua va fi si
alegera.

Emolumintele sunt in bani: gata 300 fl.
v. a. 6 orgii de paie, din care are a se incaldí
si scol'a, 3 jugere de pamentu aratoriu, 3/4
jugeru gradina estravilana, 20 cruceri dela
fiecure inmortentare, cortelu liberu si gra-
dina de legume. —

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt
avisati a-si tramite recursele lor bine in-
struite amesuratu statutulu Org. si adresate
respectivulu comitetu parochialu catra D.
Alesandru Popoviciu, adm. protoposescu in
Fizesiu per *Königsgrad*.

Partosiu, in 22 iuliu 1873.

1—3

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu dlu adm. protopopescu.

Concursu.

Pentru intregirea postulu invetiato-
rescu din comun'a gr. or. rom. *Foeniu*, comi-
tatulu *Torontalu*, protopresbiteratulu *Ciacovei*,
se escrie concursu prin acést'a pana in
26 august a. c. st. v. in care diua va fi si ale-
gera. —

Emolumintele sunt in bani gat'a: 300 fl
v. a. dela comuna, si 40 fl. dela Ilust. Sa Dlu
Andrei Mocioni, 2 jugere de pamentu arato-
riu, 2 orgii de lemne, 8 de paie, gradna
pentru legume si cortelu liberu. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt
avisati a-si motivá recursele lor conformu
dispusetiuniloru statutulu org. bisericescu si
adresate Comitetulu parochialu a-le tramite
M. on. D. *Alesandru Popoviciu*, admin. proto-
popu in *Fizesiu* per *Königsgrad*.

Foeniu, in 22 iuliu 1873.

1—3

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Dlu admin. protopopescu.

Concursu.

La *Scólele centrale romane ort. or. din
Brasiovu* se escrie concursu pentru ocuparea
urmatórieloru posturi:

1. unu postu de profesor pentru limb'a
si literatur'a magiara la scol'a comerciala si
reale;
2. unu postu de profesor pentru music'a
vocala la gimnasiu si la scol'a comerciala si
reale cu 10 óre pre septemana;

3. dóue posturi de invetiatori adjuncti
clas'a antaia si adou'a paralela a *Scólei* us-
male (primarie) de baeti.

Cei ce dorescu a ocupa unulu din ace-
ste posturi, sê binevoiesca a adresá la sub-
scrise'a Eforia scolara — celu multu pana la 15
augustu (1-a sept.) a. c. concursele lor inso-
te de documintele, prin care sê dovedesca: a)
cá sunt de natiunalitate romana si de religie
ort. or.; b) cá au conduita morala si poli-
tica buna; c) cá au calificatiunea recer-
sita pentru postulu, la care competédia. —
La constatarea calificatiunei servese ca ur-
mativa Statutulu otganicu alu *Metropolii*
romane gr. or. din *Ungaria* si *Ardélu*
Regulamentulu prov. archidiecesanu pa-
tru esaminarea profesoriloru si invetiatoru
loru dela scólele romane confessionale. —
Competitorii, carii au séu esamenu formale, au
o prasa scolara, vor fi preferiti. —

Salariulu anualu pentru profesorulu
limb'a si literatur'a magiara este 800 fl. v. a.
pentru celu de music'a vocala 500 fl. v. a.
pentru unu invetiatoriu adjunctu 300 fl. v. a.
prospectu de naintare si dreptu de pen-
siune.

Celu alesu de profesorulu seu invetiato-
riu servese anulu primu de proba, era dupa
aceea se denumesce definitivu, deca va fi de
pusu essamenulu preserisu.

Brasiovu, 16/28 iuliu 1873.

Eforia Scóleloru centrale romane ort. or.

Concursu.

La parochi'a gr. or. rom. devenita va-
canta in comun'a *Vucova*, cottulu *Timisiara*
protopresbiteratulu *Jebelului*, se deschí
concursu pana in finea lui augustu vechiu.

Emolumintele sunt: una sesiune de
jugere pamentu, birulu preotiescu dupa
pamentu de la 60 de case si stol'a indatata.

Concurentii au a adresá recursurile lor
provediute cu timbru si cu atestatele pre-
orise in stat. org. catra Onor. *Sinodu par-
ochialu din Vucova*, la D. protopopu *A. Ioanoni*
in *Jebelu*.

Vucova, in 19 iuliu 1873.

in contielegere cu D. protop. tractualu

2—3

Comitetulu parochialu.

Concursu.

Cu mórtea invetiatorulu romana
venindu vacanta statiunea invetiatoru
romana din mist'a Comuna *Saravolla*, care
in protopresbiteratulu *Simielausului-lui*
se publica Concursu pana la Santa-mar-
mica, adeca in 8 septembre. a. c. in care
se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: in bani gat'a
50 cr. v. a. 2 orgii lemne de focu, 10 orgii
paie si pentru incaldirea *Scólei*, 65 lb. sare,
centinariu lardu, 13 lb. lumini, 60 meti gata
de pita, 2 lantie pamentu aratoriu, si cur-
turu liberu.

Doritorii de a ocupá acést'a stati-
on invetiatoresca, au a-si adresá recursu-
loru bine instruite cu tôte atestatele recer-
sita *Presidiulu Comisiunei scolare din locu*,
intr'una din dominecile séu serbatorile pa-
na la terminu cadiende, de a-se infacisiá in
nóstra Biserica

Saravolla, 11 iuliu 1873.

Simionu Andranu Gal m. p.
parochu si presiedinte comisiu
scolare romane.

2—3

Concursu.

Pentru ocuparea vacantiei statiuni
vetiatoresci la scol'a confessionale din *Chelnicu*
protopresbiteratulu *Oravitiei*, *Comitetulu*
rasiului, se publica prin acést'a concursu.

Emolumintele impreunate cu ac-
estu postu sunt: Salariu anualu de 500 fl. v. a.
cuarturu liberu, 15 fl. v. a. pentru conferi-
si 12 fl. v. a. pentru scripturistica.

Doritorii de a ocupá acestu postu
avisati, recursurile prevediute cu docum-
tele preserise in statutulu organicu, si adre-
sate comitetulu parochialu a-le substerne
Dlul *Protopresbiteru tractualu in Oravitia*
pana la finea lunei augustu 1873.

Chelnicu, in 15 iuliu 1873.

3—3

Comitetulu parochialu.

in contielegere cu D. protopresbiteru
Iacobu Popoviciu